

Aannamebeleid **OPOPS**

*Richtlijn voor toelaten,
verwijzen, schorsen en
verwijderen van leerlingen*

Inhoud

Hoofdstuk 1	Toelating in het basisonderwijs	4
1.0	<i>Inleiding.....</i>	4
1.1	<i>Toelatingsleeftijd</i>	4
1.2	<i>Toelatingsbeleid.....</i>	4
1.3	<i>Besluitvormingsprocedure toelating.....</i>	5
1.4	<i>Weigeringsgronden.....</i>	7
Hoofdstuk 2	De overgang basisschool - basisschool	10
2.0	<i>Inleiding.....</i>	10
2.1	<i>Verhuizing</i>	10
2.2	<i>Tussentijdse overgang naar een andere school anders dan bij verhuizing</i>	10
Hoofdstuk 3	De overgang speciaal basisonderwijs – basisonderwijs (terugplaatsing).....	12
3.0	<i>Inleiding.....</i>	12
3.1	<i>Terugplaatsing op verzoek van ouders.....</i>	12
3.2	<i>Terugplaatsing op advies van SBO of SWV.....</i>	12
3.3	<i>Terugplaatsingsplan en -procedure</i>	13
Hoofdstuk 4	De toelating van leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte.....	14
4.0	<i>Inleiding.....</i>	14
4.1	<i>Een leerling met extra ondersteuningsbehoefte in de school.....</i>	14
4.2	<i>In hoeverre kan een basisschool zich voorbereiden op de komst van een leerling met extra ondersteuningsbehoefte?</i>	14
4.3	<i>Een verkenning van de mogelijke grenzen van integratie</i>	15
Hoofdstuk 5	Ordemaatregelen.....	17
5.0	<i>Inleiding.....</i>	17
5.1	<i>Opvoedkundige maatregelen en ordemaatregelen.....</i>	17
5.2	<i>Time-out plaatsing.....</i>	17
5.3	<i>Schorsing.....</i>	20
Hoofdstuk 6	Verwijderen van een basisschoolleerling	22
6.0	<i>Inleiding.....</i>	22
6.1	<i>Algemene uitgangspunten.....</i>	22
6.2	<i>Gronden voor verwijdering</i>	22
6.3	<i>Procedure voor verwijdering.....</i>	24

Bijlagen:

1. Wettelijke kaders
2. Formulering OPOPS onderwijskundig verantwoord maximum
3. Protocol 'Schorsen en verwijderen'
4. Gedragsregels in het openbaaronderwijs.
Sancties bij verwijdering
5. Stappenplan bij aanmelding van een leerling met een lichamelijke of verstandelijke beperking.
6. Protocol en procedure plaatsing De Loep
7. Modelbrief: Weigering, gebaseerd op gegevens door ouders verstrekt
8. Modelbrief: Weigering, gebaseerd op andere gegevens dan door ouders verstrekt
9. Modelbrief: Schorsingsbesluit
10. Modelbrief: Voorgenomen besluit tot verwijdering
11. Modelbrief: Definitief verwijderingsbesluit

Inleiding

Het bestuur van het Samenwerkingsverband 40.01 heeft in 2003 aan de deelnemende besturen geadviseerd om met betrekking tot het aannamebeleid in de scholen conform de notitie 'Aannamebeleid Sliedrecht' te handelen. Het bestuur van het Samenwerkingsverband heeft met dit advies het belang willen benadrukken van gezamenlijke afspraken op dit beleidsterrein.

Na verloop van vier jaar heeft de stuurgroep van het SWV de notitie geëvalueerd zowel op basis van veranderde wet- en regelgeving, als op basis van ervaringsfeiten. De wijzigingen als gevolg van de evaluatie zijn verwerkt in de notitie "Richtlijn Aannamebeleid", versie januari 2008.

Uitspraken van de klachtencommissie met betrekking tot een verwijderingsprocedure op één der scholen van het SWV hebben ertoe geleid dat het bestuur de notitie op een aantal punten heeft aangescherpt in de versie juni 2009.

Door de invoering van de Wet Passend Onderwijs (01-08-2014) is deze notitie opnieuw aangepast in februari 2015. Deze aangepaste notitie van het Samenwerkingsverband is gebruikt als richtlijn om de notitie 'Aannamebeleid OPOPS' versie 2010 te herzien naar de voorliggende versie 2016.

De notitie is getoetst aan de katern 'Toelating en verwijdering in het primair onderwijs van VOS/ABB. Deze katern gaat met name over de procedurele aspecten rond toelating, weigering, schorsing en verwijdering.

In het kader van de zorgplicht wordt in deze notitie gesproken over de school als verantwoordelijke in de besluitvorming omtrent toelating, de verplichting een passende onderwijsplek te vinden, etc. Formeel valt de school onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van haar bevoegd gezag (het schoolbestuur). Het schoolbestuur van Stichting OPOPS heeft de verantwoordelijkheid gedelegeerd aan de bestuursmanager. Voorgenomen besluiten inzake het niet-toelaten, schorsen of verwijderen van een leerling zal (al dan niet via de bovenschools Intern Begeleider) ter instemming aan de bestuursmanager worden voorgelegd.

Waar in deze notitie wordt gesproken over ouders, kan ook voogden worden gelezen.

Hoofdstuk 1 Toelating in het basisonderwijs

1.0 Inleiding

De leerplicht en de vrije schoolkeuze van ouders bepalen verregaand het systeem van toelating en verwijdering. Nederland kent een leerplicht. In de leerplichtwet staat dat kinderen met ingang op de maand volgend op die waarin ze vijf jaar zijn geworden leerplichtig zijn. Toelating is daarom het uitgangspunt, weigering de uitzondering.

Bij de toelating van een leerling tot een openbare school van Stichting OPOPS staat de schoolkeuze van ouders voorop. Soms is het onmogelijk om deze keuze te honoreren. In dat geval is het bevoegd gezag verplicht om een school te vinden die de leerling wil toelaten. In eerste instantie worden de mogelijkheden van de andere scholen binnen de Stichting bezien daarna, waar nodig, binnen het Samenwerkingsverband.

De beslissing over toelating (en weigering) van leerlingen berust formeel bij het bevoegd gezag.

Bij de procedures voor toelating of weigering worden de Wet op het Primair Onderwijs, de Wet Passend Onderwijs én de Algemene wet bestuursrecht in acht genomen. (Zie bijlage 1)

1.1 Toelatingsleeftijd

Om als leerling te worden toegelaten moet een kind de leeftijd van 4 jaar bereikt hebben. Het bevoegd gezag kan voor kinderen die nog niet eerder tot een school zijn toegelaten toelatingstijdstippen vaststellen op tenminste eenmaal per maand.

In de periode van 3 jaar en 10 maanden tot het bereiken van de leeftijd van 4 jaar kan het bevoegd gezag kinderen gedurende ten hoogste 5 dagen toelaten. Deze kinderen zijn geen leerlingen in de zin van de wet.

1.2 Toelatingsbeleid

Met de invoering van de wet 'Passend onderwijs' melden de ouders hun kind aan bij de school die hun voorkeur heeft. Deze school moet een zo passend mogelijk onderwijsaanbod bieden. Kan de school geen voldoende ondersteuning bieden, dan gaat de zorgplicht in. Het is het de verantwoordelijkheid van de school een andere basisschool of school voor speciaal (basis) onderwijs aan te bieden, die beter tegemoet kan komen aan de onderwijsbehoeften van het kind.

Binnen 6 weken na de aanmelding doet de school een passend aanbod. Als de school het kind niet voldoende zelf kan ondersteunen, wordt er binnen diezelfde 6 weken een betere plek gezocht. De school mag deze termijn 1 keer met maximaal 4 weken verlengen. Het kind blijft ingeschreven op de school van aanmelding, totdat er een geschikte andere school is gevonden. Elke school heeft een schoolondersteuningsprofiel(SOP) waarin beschreven staat welke ondersteuning de school kan bieden voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. Er wordt vanuit gegaan dat alle scholen van het SWV de basisondersteuning kunnen bieden.

Zoals eerder aangegeven is toelating het uitgangspunt en weigering de uitzondering. Wanneer een leerling wordt geweigerd, moet onderbouwd worden waarom de leerling niet wordt toegelaten tot de school. Daarom is het van belang om een toelatingsbeleid op te stellen. Waar trekt het bevoegd gezag de grens en waarom? Welke criteria gelden voor toelating en weigering? Dit beleid moet inzichtelijk voor de ouders in de schoolgids staan en in elk geval op het moment van inschrijving aan de ouders bekend zijn gemaakt.

De (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraad (G)MR heeft op grond van de Wet medezeggenschap op scholen adviesrecht over de vaststelling en wijziging van het toelatingsbeleid. Bij besluiten in concrete gevallen heeft de MR geen bevoegdheid.

1.3 Besluitvormingsprocedure toelating

1.3.1 Aanmelding

Ouders moeten (zo mogelijk) minimaal 10 weken voor aanvang van het nieuwe schooljaar (of voor de datum waarop zij inschrijving wensen) hun kind schriftelijk aanmelden bij de school van hun keuze. Om een goede samenwerking te garanderen wordt het aanmeldformulier ondertekend door de ouder(s) met ouderlijk gezag. Ouders moeten bij aanmelding aangeven dat ze vermoeden dat hun kind extra ondersteuning nodig heeft.

Ouders hebben de mogelijkheid om hun kind op verschillende scholen tegelijk aan te melden. Dit kan ertoe leiden dat meerdere scholen belast worden met de aanmeldprocedure en het onderzoek of er sprake is van een leerling met extra ondersteuningsbehoefte. Om deze reden moeten ouders melden of en zo ja, bij welke andere scholen zij om toelating hebben verzocht. Hierdoor kunnen scholen onderling tot afstemming komen voor de aanmeldprocedure.

1.3.2 Onderzoeksfase

Na aanmelding onderzoekt de school of er voor het kind extra ondersteuning nodig is. Dat gebeurt op basis van informatie van ouders. Deze informatie wordt gegeven op het aanmeldformulier.

Na aanmelding van een leerling, waarvan wordt vermoed dat deze extra ondersteuning nodig heeft, op een openbare basisschool van Stichting OPOPS wordt de volgende procedure gehanteerd:

- 1) Ouders worden uitgenodigd voor een aanmeldgesprek.
- 2) De school verzoekt om contact op te mogen nemen met de peuterspeelzaal, het kinderdagverblijf of de school van herkomst. Wanneer van toepassing kan een school toestemming van ouders vragen om informatie op te vragen van externe hulpverleners (jeugdgezondheidszorg, orthopedagogen e.d.).
- 3) Wanneer ouders daarvoor geen toestemming geven, zal de school het moeten doen met de informatie die van ouders wordt verkregen.
- 4) De school schat op basis van de (door de ouders) aangeleverde informatie in of de leerling extra ondersteuning nodig heeft. Dit doet de school op basis van eigen ervaring en kennis van bijvoorbeeld welke ondersteuning de leerkrachten op school zelf kunnen bieden.
- 5) De school heeft 6 weken om te besluiten over het verzoek tot toelating en mag deze termijn met maximaal 4 weken verlengen. Het moment waarop de termijn gaat lopen is de datum waarop het aanmeldformulier is ingeleverd door ouders.

1.3.3 Toelating en plaatsing

Wanneer geen grond wordt gevonden om een kind te weigeren, zal het aanmeldformulier worden aangemerkt als inschrijfformulier en wordt de inschrijving van het kind een feit. Na inschrijving wordt een onderwijskundig rapport (bij overgang van andere basisschool) of worden gegevens van de peuterspeelzaal (bij eerste inschrijving basisschool) opgevraagd. En bepaalt de school in welke groep de leerling wordt geplaatst.

1.3.4 Weigering

Er is sprake van weigering wanneer de directeur, namens het bevoegd gezag, het verzoek van de ouders afwijst om hun kind op een bepaald tijdstip toe te laten tot de school. Plaatsing op een wachtlijst geldt ook als weigering.

In geval van weigering zoekt de school binnen dezelfde 6 weken (plus een eventuele verlenging met 4 weken) een andere school, die bereid is het kind wel toe te laten. Pas als de andere school daartoe bereid is, vervalt de zorgplicht van de school waar de leerling is aangemeld.

Die andere school kan ook een school zijn voor speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs of een instelling voor speciaal en voortgezet onderwijs. In dat geval is altijd het

ondersteuningsteam van de school betrokken bij het onderzoek voor toelating, omdat daarvoor een toelaatbaarheidsverklaring moet worden afgegeven.

1.3.5 Procedure bij weigering

Uitgaande van weigering zijn twee procedures mogelijk:

1. Weigering gebaseerd op de gegevens die ouders hebben verstrekt.
2. Weigering gebaseerd op andere gegevens dan de ouders hebben verstrekt.

Ad 1. Procedure bij weigering gebaseerd op de gegevens die de ouders hebben verstrekt:

- De school bericht de ouders schriftelijk dat hun kind niet wordt toegelaten en geeft daarbij de redenen aan onder verwijzing naar de gegevens die de ouders zelf hebben verstrekt. De school vermeldt dat bezwaar en beroep tegen de beslissing mogelijk is, door wie, binnen welke termijn en bij welk orgaan (bijlage 7).
- Voor een leerling die extra ondersteuning nodig heeft, geldt dat de toelating pas wordt geweigerd nadat het bevoegd gezag een andere school bereid heeft gevonden de leerling toe te laten. Dit na overleg met ouders en met inachtneming van de ondersteuningsbehoefte van de leerling en het schoolondersteuningsprofiel van de aanmeldschool.
- Wanneer ouders bezwaar maken, wordt de bezwaarschriftprocedure van de Algemene wet bestuursrecht gevolgd. Van belang is dat er al binnen vier weken een beslissing moet zijn, in afwijking van de reguliere termijn van zes weken. Deze uitdrukkelijke afwijking staat in de WPO.
- Bezwaar dient ingesteld te worden volgens de reguliere bezwaarschriftenprocedure. Het belang van de ouders bij de toelating van hun kind heeft veelal een spoedeisend karakter: de ouders zullen immers binnen een korte tijd zekerheid willen hebben of hun kind wordt toegelaten of niet. Het ligt daarom voor de hand dat de ouders naast hun bezwaar bovendien een spoedprocedure starten bij de bestuursrechter.

Ad. 2 De weigering is gebaseerd op andere gegevens dan de ouders hebben verstrekt.

- De school bericht de ouders schriftelijk dat het bevoegd gezag voornemens is het kind niet toe te laten. De school geeft duidelijk en onderbouwd de reden tot weigering aan (bijlage 8). De ouders worden uitgenodigd voor een gesprek of om een schriftelijke reactie te geven. Tenzij er sprake is van spoed, is dit 'horen' verplicht.
- Voor een leerling die extra ondersteuning nodig heeft, geldt dat de toelating pas wordt geweigerd nadat het bevoegd gezag een andere school bereid heeft gevonden de leerling toe te laten. Dit na overleg met ouders en met inachtneming van de ondersteuningsbehoefte van de leerling en het schoolondersteuningsprofiel van de aanmeldschool.
- De ouders krijgen in een gesprek de gelegenheid te zeggen wat zij van de voorgenomen weigering vinden. Het voornemen wordt zo nodig toegelicht. Van het gesprek wordt een verslag gemaakt en een afschrift daarvan wordt aan de ouders gegeven.
- Wanneer ouders bezwaar maken, wordt de bezwaarschriftprocedure van de Algemene wet bestuursrecht gevolgd. Van belang is dat er al binnen vier weken een beslissing moet zijn, in afwijking van de reguliere termijn van zes weken. Deze uitdrukkelijke afwijking staat in de WPO.
- Bezwaar dient ingesteld te worden volgens de reguliere bezwaarschriftenprocedure. Het belang van de ouders bij de toelating van hun kind heeft veelal een spoedeisend karakter: de ouders zullen immers binnen een korte tijd zekerheid willen hebben of hun kind wordt toegelaten of niet. Het ligt daarom voor de hand dat de ouders naast hun bezwaar bovendien een spoedprocedure starten bij de bestuursrechter.

Naast bovenstaande procedure kunnen de ouders er ook voor kiezen om een geschil over de toelating van een leerling met ondersteuningsbehoefte voor te leggen aan de Geschillencommissie Passend Onderwijs. Ouders kunnen ook een oordeel vragen aan het College voor de Rechten van de Mens als zij menen dat bij de toelatingsbeslissing verboden onderscheid is gemaakt op grond van een lichamelijke of verstandelijke beperking of chronische ziekte.

1.4 Weigeringsgronden

De volgende gronden kunnen tot weigering leiden:

- Gebrek aan opnamecapaciteit ('De groep is vol');
- De school kan de benodigde ondersteuning niet bieden;
- Ernstige verstoring van de rust en orde dreigt;
- Het niet onderschrijven/respecteren van de openbare gedragsregels van de school.

1.4.1 Gebrek aan opnamecapaciteit ('De groep is vol')

Weigering enkel en alleen omdat bij toelating het nog verantwoord geachte aantal leerlingen in een groep overschreden wordt is onvoldoende. Het bevoegd gezag heeft in het algemeen de plicht alle mogelijkheden tot plaatsing te onderzoeken. Uit de grondwettelijke positie van het openbaar onderwijs als basisvoorziening vloeit voort dat:

- Het bevoegd gezag bij te krappe behuizing verplicht is bij de gemeente aan te dringen op extra huisvesting. De gemeente heeft de grondwettelijke plicht voor voldoende openbaar onderwijs te zorgen en zal dus niet gemakkelijk een toelatingsverzoek kunnen afwijzen vanwege onvoldoende plaatsruimte.
- Wanneer er op redelijke afstand van de woning van het kind geen andere openbare school is, het bevoegd gezag de toelating van het kind niet kan weigeren op grond van het argument dat de school vol is. Het bevoegd gezag zal in dit geval op zeer korte termijn – in samenspraak met de gemeente – voor opnamecapaciteit moeten zorgen.

De Raad van State heeft voor de opnamecapaciteit onder meer het volgende toelatingsbeleid aanvaard:

- Toelating tot de groep geschiedt tot een bepaald onderwijskundig verantwoord maximum aantal leerlingen¹.
- Indien het aantal aangemelde leerlingen voor de school groter is dan de opnamecapaciteit, worden eerst die leerlingen toegelaten voor wie de afstand huis-school bij niet-toelating het grootst zou zijn.
- Naast de afstand kan ook de verkeerssituatie tussen huis en school een reden zijn om van het beleid af te wijken.

Behalve de verkeerssituatie kan ook de gezinssituatie een reden zijn om van het beleid af te wijken. Voor ouders is het een extra belasting wanneer zij hun kinderen naar verschillende scholen moeten brengen.

In de praktijk geldt als richtlijn voor de huisvestingscapaciteit dat voor iedere leerling 2 vierkante meter en voor iedere docent een vierkante meter beschikbaar moet zijn in een lokaal en dat een lokaal gemiddeld 54 tot 56 vierkante meter groot is.

1.4.2 De school kan niet voldoen aan de ondersteuningsbehoefte

Scholen zijn wettelijk verplicht om één keer in de vier jaar een schoolondersteuningsprofiel vast te stellen. Hierin is opgenomen welke extra ondersteuning de school kan bieden aan leerlingen die dat nodig hebben. De scholen van Stichting OPOPS voldoen in ieder geval aan de basisondersteuning, zoals vastgesteld door het Samenwerkingsverband

¹ Actiepunt: Stichting OPOPS moet nog formuleren wat een onderwijskundig verantwoord maximum is. Daarbij wordt de diversiteitsmeter en inbreng bovenscholers IB-er betrokken.

Drechtsteden (28.09), d.d. december 2014. Het profiel is opgenomen in de schoolgids, zodat ouders duidelijk kunnen zien welke ondersteuning de school kan bieden.

Of een leerling in aanmerking komt voor extra ondersteuning is afhankelijk van het advies van het Ondersteuningsteam, dat tot taak heeft vast te stellen wat de onderwijsbehoeften van een leerling precies zijn en welke vorm(en) van ondersteuning daar het beste bij aansluiten.

Wanneer een school vindt dat zij niet in staat is de vereiste ondersteuning te bieden aan een kind dat is aangemeld, staat niet bij voorbaat vast dat het kind kan worden geweigerd.

Vanaf het moment dat het kind is aangemeld en het duidelijk is dat hij/zij extra ondersteuning behoeft, heeft de school een zorgplicht. Die zorgplicht houdt in dat de school een passend onderwijsaanbod doet.

De school houdt rekening met de Wet gelijke behandeling op grond van lichamelijke of verstandelijke beperking of chronische ziekte. De school onderzoekt of ze de leerling kan plaatsen door het treffen van aanpassingen. Drie factoren spelen daarbij een belangrijke rol: de (on)mogelijkheden van het kind; de (on)mogelijkheden van de school; de wensen van de ouders.

Uitgangspunt bij de beslissing over toelating is een afweging van de individuele belangen van het kind tegen het algemeen belang van de school. Hierbij wordt gelet op de (aard van) de stimulerende en protectieve factoren voor de ontwikkeling van de leerling en de daaruit voortvloeiende onderwijsbehoeften en (on)mogelijkheden van de leerling. Het schoolondersteuningsprofiel en de ondersteuningsmogelijkheden van het samenwerkingsverband worden in acht genomen.

De volgende factoren van pedagogische en organisatorische aard kunnen van belang zijn voor het besluit de leerling al dan niet toe te laten:

- *Groepsgrootte;*
- *Samenstelling van de groep;*
- *Effect op het onderwijs aan de reeds aanwezige leerlingen;*
- *Deskundigheid van het personeel;*
- *Beschikbaarheid van personeel;*
- *Mogelijkheden van begeleiding door de ouder(s);*
- *Benodigde middelen (kosten extra personeel);*
- *Gevergdde aanpassing in organisatie, begeleiding en onderwijs;*
- *Werkdruk.*

Voor een verantwoorde beslissing is de door het bevoegd gezag geleverde inspanning van belang. Is, mede gelet op de pedagogische en organisatorische factoren, voldoende onderzoek verricht naar de mogelijkheden om te voldoen aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling?

Wat het onderzoek inhoudt, hangt af van de omstandigheden, omdat iedere leerling een eigen ondersteuningsbehoefte heeft. Te denken valt aan de volgende punten:

- *Zijn de ouders voldoende geïnformeerd en gehoord?*
- *Is extern medisch en/of psychiatrisch onderzoek gedaan, waarbij aanbevelingen zijn gedaan voor bijvoorbeeld externe begeleiding in geval van toelating?*
- *Is advies gevraagd aan de intern begeleider?*
- *Is advies gevraagd aan de groepsleerkracht en/of de directeur van de vorige school?*

Als de plaatsing een onevenredige belasting vormt voor de school, heeft zij een argument om de leerling niet toe te laten. De zorgplicht ontstaat.

Indien een leerling met een ondersteuningsbehoefte wordt toegelaten, dan is het in beginsel niet van belang of hij de einddoelen kan halen. In de WPO is bepaald dat wanneer

een leerling de einddoelen van het basisonderwijs niet kunnen worden gehaald, in het ontwikkelingsperspectief aangegeven zal worden welke vervangende onderwijsdoelen zullen worden gehanteerd voor deze leerling.

1.4.3 Ernstige verstoring van de rust en orde dreigt

Een weigering vanwege een te verwachten ernstige verstoring van de rust en orde is mogelijk. Het kan dan gaan om het gedrag van het kind, maar ook om het gedrag van ouders. In een dergelijk geval is het kind vaak afkomstig van een andere school, die de leerling verwijderd. Het verzoek om toelating maakt dan deel uit van de verwijderingsprocedure van die andere school.

De geldende gedragsregels zijn het toetsingskader, samen met de vraag of de school, voor zover aan de orde, de vereiste opvang kan bieden en indien nodig daarvoor organisatorische en/of personele aanpassingen moet en kan doorvoeren. De criteria voor verwijdering kunnen leidraad zijn bij het besluit de toelating te weigeren wegens ernstige verstoring van rust en orde.

1.4.4 Het niet onderschrijven/respecteren van de openbare gedragsregels van de school

Naast bovenstaande gronden vormen de gedragsregels in het openbaar onderwijs een belangrijk punt in het toelatingsbeleid. Het kader voor deze gedragsregels is vastgelegd in de visie op openbaar onderwijs.

Kiezen voor openbaar onderwijs is een positieve keuze die verlangt dat zowel leerlingen, ouders als medewerkers bereid zijn om te willen (leren) omgaan met verschillen. Deze tolerantie is niet vrijblijvend. Er wordt van de participanten aan het openbaar onderwijs verwacht dat zij zich actief inzetten voor het vergroten van wederzijds begrip. Een actief beleden tolerantie verlangt een doorlopende inzet van leerlingen, ouders en medewerkers. Een respectvolle grondhouding is hierbij het uitgangspunt. Het spreekt voor zich dat de tolerantie wordt begrensd door de wet: wij staan niet tolerant tegenover gedrag waarmee de wet wordt overtreden. Tolerantie vereist echter een duidelijke inzet van twee kanten. Tolerantie kan niet worden afgedwongen wanneer je zelf niet openstaat voor de ander. Dit betekent dat leerlingen, ouders of medewerkers die anderen afwijzen op grond van afwijkende normen en waarden niet thuishoren in het openbaar onderwijs.

Deze visie is vertaald in gedragsregels die in het totale openbare onderwijs gelden. Deze regels worden via de schoolgids aan de ouders en leerlingen kenbaar gemaakt en spelen een rol bij de toelating of weigering tot toelating van een leerling tot het openbaar onderwijs.

2.0 Inleiding

De vrijheid van schoolkeuze op grond van godsdienst of levensbeschouwing is een recht van ouders dat in de grondwet verankerd is en dat gerespecteerd moet worden.

In het kader van Passend Onderwijs kan verwijzing van een basisschool naar een andere basisschool plaatsvinden. Uitgangspunt is het belang van het kind.

Daar waar een schoolwisseling plaatsvindt, wordt de handelwijze van de school van herkomst en de ontvangende school duidelijk omschreven. Dit is in het belang van het kind en de school.

2.1 Verhuizing

Kinderen die verhuizen (ook binnen de eigen gemeente) kunnen, indien ouders dit willen, geplaatst worden op een andere school. Er is geen sprake van 'harde' schoolgrenzen.

Ouders kunnen er ook voor kiezen de inschrijving van hun kind(eren) op de huidige school te handhaven.

In geval van verhuizing geldt de toelatingsprocedure, zoals beschreven in hoofdstuk 1.

Aanvullende afspraken:

- Bij een overgang naar een nieuwe school stelt de directie van de ontvangende school de school van herkomst op de hoogte, dat het desbetreffende kind t.z.t. de school verlaat.
- Ouders en hun kind(eren) worden voorafgaand aan de verhuizing in de gelegenheid gesteld kennis te maken met de school en de mensen die er werken. Als het kind is aangemeld, is er voor het kind gelegenheid om kennis te maken met de kinderen van de nieuwe groep.
- De 'oude' school stuurt een onderwijskundig rapport, het overschrijvingsformulier en het in- en uitschrijvingsformulier aan de ontvangende school waarmee de overschrijving een feit is.
Er is geen toestemming nodig van de ouders op gegevens op te vragen bij een vorige school.

2.2 Tussentijdse overgang naar een andere school anders dan bij verhuizing

Wanneer ouders om andere redenen dan verhuizing hun kind willen aanmelden op één van de scholen, vindt een verkennend gesprek plaats tussen de ouders en de directie van de eventueel ontvangende school. In dit gesprek wordt uitvoerig geïnformeerd naar de reden om van school te wisselen. Indien de indruk bestaat dat ouders aan het 'shoppen' zijn, dan zal zeer terughoudend gereageerd moeten worden.

2.2.1 Vertrouwensbreuk

De ouders worden, als er sprake is van een vertrouwensbreuk, in eerste instantie terugverwezen naar de school waar hun kind als leerling staat ingeschreven.

De ouders wordt verzocht in gesprek te gaan met de directie van de desbetreffende school om problemen op te lossen. De directie van de eventueel ontvangende school vraagt tevens toestemming aan de ouders om contact met de directie van de school van herkomst te mogen opnemen. In dit gesprek informeren de directieleden elkaar.

Lukt het de school van herkomst, in het belang van het kind, de ouders tevreden te stellen, dan zal van overgang geen sprake meer zijn.

Is de school waar het kind als leerling is ingeschreven niet in staat om de ouders tevreden te stellen, waardoor de vertrouwensbreuk in stand blijft, dan kunnen de ouders het gesprek met de eventueel ontvangende school vervolgen.

De toelatingsprocedure zoals beschreven in hoofdstuk 1 zal worden gevolgd.

2.2.2 Onderwijskundig rapport

De ontvangende school neemt in principe de adviezen van de school van herkomst over. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het thema doubleren. Het staat de ontvangende school vrij aanvullend onderzoek te doen. De Wet op het Primair Onderwijs (WPO) verplicht de school bij vertrek van een leerling een onderwijskundig rapport mee te sturen. Ouders hebben inzagerecht.

Het onderwijskundig rapport bevat in ieder geval de volgende gegevens:

- administratieve gegevens
- gegevens over de onderwijshistorie en leerresultaten
- gegevens over de sociaal-emotionele ontwikkeling en het gedrag
- gegevens met betrekking tot de gegeven begeleiding en de resultaten daarvan
- verzuimgegevens

Voor wat betreft bijzondere aandachtspunten is het van belang te melden:

- De reden van de schoolwisseling;
- Is de wisseling in het belang van het kind?

Voor kinderen die extra ondersteuning binnen de school van herkomst gehad hebben, kunnen de volgende gegevens van belang zijn:

- Een recent psychologisch onderzoek;
- Een recent pedagogisch, didactisch onderzoek;
- Eventueel OPP (inclusief handelingsdeel);
- Logboek van het ondersteuningsteam;
- Eventueel lopend onderzoekstraject.

Deze informatie komt beschikbaar na toestemming van de ouders.

2.2.3 De ontvangende school

Na het inwinnen van alle benodigde informatie wordt er een zorgvuldige afweging tot inschrijving gemaakt. Hierbij is overleg met de ouders en de huidige school. Het onderwijskundig rapport, toets- en observatiegegevens en/of andere verslagen kunnen hierbij betrokken worden (zie hoofdstuk 1).

Het tijdstip van overgang wordt in onderling overleg tussen beide schooldirecties bepaald. Ook hier geldt dat het de voorkeur verdient deze overgang na een schoolvakantie te laten plaatsvinden, tenzij het belang van het kind hiermee in strijd is. De overgang na een schoolvakantie geeft de ontvangende school namelijk de gelegenheid de overgang zorgvuldig te organiseren.

3.0 Inleiding

Een leerling is in het speciaal basisonderwijs geplaatst op wens van de ouders, nadat het ondersteuningsteam van de reguliere basisschool heeft verklaard dat plaatsing in het SBO noodzakelijk is en er door het samenwerkingsverband een toelaatbaarheidsverklaring SBO is afgegeven.

Terugplaatsing naar het reguliere basisonderwijs kan zich voordoen in drie situaties:

1. Op verzoek van de ouders.
2. Op advies van de school voor speciaal basisonderwijs of het ondersteuningsteam.
3. Het samenwerkingsverband heeft de tijdelijke toelaatbaarheidsverklaring niet verlengd (TLV).

3.1 Terugplaatsing op verzoek van ouders

Wanneer de ouders de wens te kennen hebben gegeven dat hun kind wordt teruggeplaatst op een school voor regulier onderwijs, omdat zij van mening zijn dat hun kind daaraan toe is of dat hun kind daar meer bij gebaat is, zullen zij dat in eerste instantie melden bij de school waar hun kind is ingeschreven. Ouders zijn dan, als initiatiefnemers, de eerst aangewezenen om zich te bezinnen hoe de terugplaatsing het beste zal kunnen verlopen. Zij leggen contact met de basisschool van hun keuze en informeren de SBO- school. Indien de basisschool in principe bereid is de leerling te plaatsen en de SBO- school het eens is met de terugplaatsing, stellen ouders, SBO-school en de reguliere basisschool in onderling overleg het terugplaatsingsplan op.

Als de school twijfelt, zal - met instemming van de ouders – het ondersteuningsteam van de SBO-school worden uitgebreid met relevante deskundigen en worden gevraagd te adviseren over de mogelijke terugplaatsing. Het advies van het ondersteuningsteam is bindend. Als school en ouders na overleg in het ondersteuningsteam niet tot overeenstemming komen over de eventuele terugplaatsing, gelden de reguliere mogelijkheden voor bezwaar en beroep.

Wanneer ouders om redenen als beschreven in paragraaf 2.2 hun kind wensen te plaatsen op een reguliere school voor basisonderwijs, zal gehandeld worden zoals in die paragraaf beschreven staat.

Daarnaast zal de ontvangende school met ouders nauwkeurig bespreken en in een verslag weergeven wat de mogelijkheden van de ontvangende school zijn en welke verwachtingen de ouders van de vorderingen en het eindniveau van hun kind mogen hebben.

Ook hier geldt dat bij het opstellen van procedures en tijdschema's de prioriteit ligt bij het belang van het kind.

3.2 Terugplaatsing op advies van SBO of SWV

Als door de SBO-school de mogelijkheid van terugplaatsing is gesignaleerd of als het samenwerkingsverband een tijdelijke toelaatbaarheidsverklaring niet heeft verlengd, is het initiatief aan de SBO-school om een terugplaatsingsplan op te stellen – uiteraard in samenwerking met de ouders.

Als de SBO-school van mening is dat terugplaatsing van een leerling in het regulier basisonderwijs nodig is of gewenst is, zal er in eerste instantie een gesprek plaatsvinden tussen de ouders en de directeur en/of de intern begeleider van de SBO-school. In dat gesprek zullen met de ouders de motieven voor de terugplaatsing worden besproken. De SBO-school kan de ouders daarnaast adviseren bij de schoolkeuze, waarbij de SBO-school zich kan baseren op de schoolondersteuningsprofielen van de basisscholen, die te vinden zijn als bijlage bij het Ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband.

3.3 Terugplaatsingsplan en -procedure

Het uiteindelijke terugplaatsingsplan is opgesteld aan de hand van een protocol en is het resultaat van een driepartijenoverleg te weten: ouders, ontvangende basisschool en SBO-school.

In het terugplaatsingsplan wordt onder meer aandacht besteed aan de besluitvorming, de uitvoering van de terugplaatsing, de begeleiding van het kind in de overstap en wordt een evaluatiemoment vastgelegd.

Overdracht van gegevens van de speciale basisschool naar de reguliere basisschool geschiedt, steeds met toestemming van de ouders, op dezelfde wijze als aangegeven in paragraaf 2.2 onder de kop "onderwijskundig rapport".

4.0 Inleiding

Extra ondersteuning is de ondersteuning die kinderen nodig hebben als de basisondersteuning niet voldoende blijkt te zijn. De basisondersteuning die een school kan bieden is afgesproken binnen het samenwerkingsverband en beschreven in het schoolondersteuningsprofiel van de school.

Extra ondersteuning kan geboden worden op de basisschool door middel van het inzetten van een arrangement (= ambulante begeleiding + personele inzet + materiële vergoeding). Arrangementen worden afgegeven door het samenwerkingsverband: cluster 3 en 4 of buiten samenwerkingsverband: cluster 1 of 2.

De clusterindeling is als volgt:

Cluster 1 = visueel gehandicapte kinderen;

Cluster 2 = auditief en communicatief gehandicapte kinderen;

Cluster 3 = lichamelijke of meervoudig gehandicapte kinderen, moeilijk lerende kinderen, langdurig zieke kinderen;

Cluster 4: moeilijk opvoedbare kinderen, scholen verbonden aan pedologisch instituut, langdurig zieke kinderen (psychiatrisch).

Ook is plaatsing van een leerling op een school voor speciaal basisonderwijs (SBO) of speciaal onderwijs (SO) mogelijk. Voor plaatsing op een SBO of SO is een toelaatbaarheidsverklaring noodzakelijk.

Extra ondersteuning wordt inhoudelijk voorbereid en geadviseerd door het ondersteuningsteam en door de school aangevraagd bij het loket van het Loket Expertise Centrum Samenwerkingsverband.

Een indicatie voor speciaal onderwijs cluster 1 en 2 wordt aangevraagd bij en afgegeven door het CvI van betreffend cluster.

4.1 Een leerling met extra ondersteuningsbehoefte in de school

Bij de afweging of de school (eventueel met arrangement) passende extra ondersteuning kan bieden is het van belang om mee te wegen dat integratie niet altijd een alles of niets kwestie is.

De optie waarbij de leerling met extra ondersteuningsbehoefte altijd in de reguliere groep zit is één model, maar is niet het enige model. Er zijn ook varianten denkbaar waarbij de leerling maar een deel van de week geïntegreerd onderwijs volgt. Er is een grote mate van differentiatie mogelijk naar aard en mate van integratie. Dat houdt in dat een toelatingsbeslissing ook geen alles of niets kwestie hoeft te zijn.

Verder is het zo dat de basisschool niet in alles hoeft te voorzien. Het gaat altijd om een samenspel tussen de basisschool, de ouders, de ambulant begeleider en eventueel de school voor S(B)O (en in voorkomende gevallen de jeugd- en gezinsondersteuner of zorgverlener).

Het kan een mix zijn: integratie in regulier basisonderwijs én een deel van de tijd in een aparte setting of een deel van de week binnen het S(B)O onderwijs volgen (gastleerlingenschap).

4.2 In hoeverre kan een basisschool zich voorbereiden op de komst van een leerling met extra ondersteuningsbehoefte?

Tot op zekere hoogte is het mogelijk je voor te bereiden op de komst van een leerling met een lichamelijke of verstandelijke beperking (zie bijlage 4). Voor een individuele school is het moeilijk te voorspellen of er op korte termijn een leerling met een lichamelijke of verstandelijke beperking wordt aangemeld. Verder kan het om een groot aantal verschillende lichamelijke en verstandelijke beperkingen gaan, die elk weer hun eigen

implicaties voor de benodigde voorzieningen en voor het handelingsplan hebben. Een heel concrete voorbereiding is dus niet altijd goed mogelijk. Het accent moet liggen op een interne beleidsontwikkeling die voldoende breed wordt ingezet om te waarborgen dat de thematiek in elk geval bekend is, zodat het team mentaal wordt voorbereid. Vervolgens is het beste wat de school kan doen, het vergroten van de eigen "adaptiviteit".

Een verhoging van de "adaptiviteit" en van het differentiatievermogen van de school is een belangrijke voorwaarde om te kunnen gaan werken met een kind met een lichamelijke of verandelijke beperking. Verder ligt het voor de hand dat men, in het geval van groot onderhoud of verbouwing van de school, ook rekening zal houden met de komst van leerlingen met een lichamelijke beperking.

4.3 Een verkenning van de mogelijke grenzen van integratie

Bij aanmelding van een leerling met extra ondersteuningsbehoefte geldt de procedure, zoals beschreven in hoofdstuk 1. Gegeven de faciliteiten voor de school en de ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband of een school voor cluster 1/2 zal over het algemeen niet eenvoudig geredeneerd kunnen worden dat de school niet in staat is om in de ondersteuningsbehoefte te voorzien.

De volgende overwegingen kunnen in de praktijk een rol spelen om een leerling niet toe te laten:

4.3.1 *Verstoring van rust en veiligheid*

Bij ernstige gedragsproblematiek is het niet altijd mogelijk om binnen de reguliere setting een zodanige schaal en mate van structuur te realiseren dat van een adequate leeromgeving sprake is. In veel gevallen zullen de gedragsproblemen ook de aanleiding van de aanmelding voor indicatiestelling zijn. Daarmee is dan eigenlijk al duidelijk dat de reguliere setting in zijn mogelijkheden tekortschiet. Daarbij moet verdisconteerd worden dat de basisschool, gegeven het arrangement, extra middelen ontvangt om een adequate leeromgeving te realiseren.

4.3.2 *Interferentie verzorging/behandeling – onderwijs*

De in de reguliere setting vereiste mate van zorg (verzorging) en/of behandeling interfereert zodanig met het onderwijs dat in deze setting eigenlijk noch de zorg en behandeling, noch het onderwijs voldoende tot zijn recht kan komen. De vraag kan dan gesteld worden of een geïntegreerde setting wel zinvol is ondanks de extra faciliteiten voor de school en de ambulante begeleiding vanuit het speciaal onderwijs. Van enige interferentie zal al gauw sprake zijn, maar het is lastiger om op voorhand al scherp aan te kunnen geven dat er teveel interferentie zal zijn.

4.3.3 *Verstoring van het leerproces van de andere kinderen*

Leerlingen met een lichamelijke of verstandelijke beperking vragen (net als 'zorgleerlingen' zonder lichamelijke of verstandelijke beperking) aandacht van de leerkracht. Bij ouders zou de vrees kunnen ontstaan, dat een kind met een lichamelijke of verstandelijke beperking in de groep nadelig zou kunnen uitpakken voor de wat zwakkere reguliere leerlingen. Het thema van de aandachtverdeling en de effectieve leertijd geldt ook in een volstrekt reguliere setting. Een zekere mate van interferentie wordt politiek-maatschappelijk aanvaardbaar geacht; het is immers de wettelijke opdracht aan het basisonderwijs om passend onderwijs te bieden. De vraag is wanneer in redelijkheid teveel van de basisschool wordt gevraagd. Hierbij is relevant, dat de school extra gefaciliteerd wordt; de extra aandacht voor de leerling met een lichamelijke of verstandelijke beperking gaat dus niet per definitie ten koste van de andere leerlingen. Voorts zal het niet altijd zo zijn dat de leerling met een lichamelijke of verstandelijke beperking permanent geïntegreerd in de groep zit.

4.3.4 *Overige overwegingen*

De volgende punten kunnen ook een rol spelen in de afweging of een school voldoende is toegerust om passende ondersteuning aan de betreffende leerling te verlenen:

- Zijn de leraren die de begeleiding van de leerling moeten gaan uitvoeren voldoende deskundig?
- Zal de school ook op langere termijn passende ondersteuning kunnen bieden?
- Zijn het gebouw en de faciliteiten voldoende aangepast of kunnen ze op eenvoudige wijze worden aangepast?
- Is er een evenwichtige balans in groepsgrootte?
- Is er een evenwichtige balans tussen leerlingen mét en zonder extra ondersteuningsbehoefte? Waarbij de aspecten cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling en didactische achterstanden de beoordelingscriteria vormen.
- Kan kwalitatief goed onderwijs in de groep gerealiseerd worden?
- Kan de groepsleerkracht op normale wijze zijn taak, als omschreven in de taakomschrijving, vervullen?
- Gebrek aan opnamecapaciteit, zoals beschreven paragraaf 1.4.1

Bij weigering kunnen ouders bezwaar maken zoals beschreven in paragraaf 1.3.5.

Hoofdstuk 5 Ordemaatregelen

5.0 Inleiding

Wanneer een leerling de gedragsregels overtreedt, die binnen de scholen van OPOPS gelden, dan kan hierop worden gereageerd met een opvoedkundige maatregel of een ordemaatregel.

5.1 Opvoedkundige maatregelen en ordemaatregelen

Opvoedkundige maatregelen zijn pedagogische handelingen die als doel hebben om sociaal gewenst gedrag te bevorderen en het gedrag van leerlingen proberen te vormen. Voorbeelden van opvoedkundige maatregelen zijn: het geven van een time-out (voor straf een poosje uit de klas), een leerling na laten komen of een leerling strafwerk geven. Omdat deze maatregelen de rechtssfeer van de leerling slechts zijdelings raken, gaat het hier om een feitelijk handelen. Dit betekent dat opvoedkundige maatregelen door een leerkracht aan een leerling kunnen worden opgelegd.

Naast opvoedkundige maatregelen bestaan er ook ordemaatregelen. Deze zijn in oplopende mate:

- De schriftelijke berisping;
- De overplaatsing naar een parallelklas of een andere school binnen het bevoegd gezag of het samenwerkingsverband;
- De schorsing;
- De schriftelijke waarschuwing voor een verwijdering;
- De verwijdering.

Omdat ordemaatregelen de rechtspositie van een leerling raken, geldt dat alleen het bevoegd gezag gerechtigd is om een ordemaatregel op te leggen. Voordat het bevoegd gezag tot verwijdering overgaat, geeft het eerst een schriftelijke waarschuwing voor een verwijdering. Het bevoegd gezag is vrij in zijn beslissing of het een ordemaatregel wil nemen, en zo ja welke. Bij de beslissing om al dan niet over te gaan tot het opleggen van een ordemaatregel, worden alle relevante omstandigheden van het individuele geval meegenomen.

De volgende overwegingen worden in ieder geval meegenomen in de beslissing:

- Er bestaat een evenredige verhouding tussen de overtreding die een leerling heeft begaan en de ordemaatregel die wordt opgelegd.
- Hoeveel schuld de leerling heeft aan de normschending.
- De ordemaatregel wordt opgelegd conform de procedurele regels die hiervoor gelden.

5.2 Time-out plaatsing

Door de diverse scholen en de gemeenten binnen ons samenwerkingsverband is uitgesproken dat er behoefte is aan een structurele vorm waarbij leerlingen, in het kader van time-out, op een andere school geplaatst kunnen worden. Als uitgangspunt geldt dat het vinden van ad-hoc oplossingen dan tot een minimum beperkt kan worden.

In deze paragraaf zal beschreven worden wat een time-out voorziening is en voor wie deze in eerste instantie bedoeld is. Daarnaast wordt er ingegaan op de verantwoordelijkheden, de organisatie en de financiën met betrekking tot de realisatie van een voorziening. Een belangrijk startpunt moet zijn, dat de scholen een gezamenlijke onderwijsverantwoordelijkheid erkennen.

5.2.1 Omschrijving van een time-out preventie voorziening en de doelgroep

Wanneer de school te maken krijgt met een plotselinge en snelle escalatie rond de opvang en begeleiding van een leerling, kan moeten worden besloten dat het noodzakelijk is om een leerling tijdelijk uit zijn/haar groep te halen en te kiezen voor een andere oplossing binnen of buiten de eigen school, in de vorm van een time-out voorziening.

Met het begrip time-out voorziening wordt eigenlijk op twee soorten voorziening bedoeld, waarbij de ene voorziening binnen de school wordt verzorgd (interne time-out voorziening) en de andere in het samenwerkingsverband wordt georganiseerd (externe time-out voorziening).

Uitdrukkelijk wordt er gesteld dat een externe time-out voorziening geen zin heeft als er binnen de diverse scholen niet geïnvesteerd wordt in interne time-out preventie. Dit betekent dat er een continue interne voorziening binnen de school moet zijn.

De directeur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de time-out.

5.2.2 Interne time-out (uit de klas) gericht op ondersteuningsverbetering in de school

De mogelijkheden worden onderzocht om de leerling tijdelijk op te vangen:

- In een parallelgroep.
- In een groep met een leerkracht, die met deze leerling een goede vertrouwensband heeft of weet op te bouwen.
- Binnen de school bij een medewerker met een niet-lesgevende taak.

Overwegingen bij een interne time-out preventie kunnen zijn:

- De maatregel is gericht op rust, herbezinning, overleg, even buiten de 'wedstrijd' met apart programma (dit mag overigens niet te vrijblijvend zijn).
- In de time-out tijd wordt een plan van aanpak gemaakt met het ondersteuningsteam van de school, waarin ook de ouders en de leerkracht zitting nemen, aangevuld met relevante deskundigen (bijv. gedragsdeskundige, leerplichtambtenaar etc.).
- Het plan van aanpak bestaat uit haalbare en meetbare doelen, die in samenspraak met ouders opgesteld worden.
- Dossieropbouw (met daarin schoolloopbaan, specifieke onderwijs- en opvoedbehoeften, (ortho)pedagogische rapportages, plan van aanpak, evaluaties etc.).
- Periodieke evaluatie van het plan van aanpak waarbij doelen kunnen worden bijgesteld, beslissingen genomen kunnen worden over de voortgang van de interne time-out en eventueel een beroep gedaan kan worden op de externe time-out voorziening.
- Aansluiting vinden bij het CJG.

Belangrijk bij het bepalen wat er nodig is om de leerling weer tot leren/ontwikkelen te krijgen is om te bepalen waar de aard van de belemmerende factor(en) ligt/liggen: in de interactie tussen leerling en de leerkracht of andere leerlingen, de school of het gezin. Er wordt met andere woorden niet alleen een gedragsverandering van de leerling verwacht, maar indien nodig, ook van de betrokken leerkracht ten opzichte van de leerling. Het ondersteuningsteam van de school speelt een belangrijke rol in het bepalen wat er nodig is voor de leerling.

Bij gedragsproblematiek wordt de leerkracht begeleid door de gedragsspecialist en/of de intern begeleider van de school.

Om op een dergelijke manier te kunnen werken wordt ervan uitgegaan dat de leerkrachten kunnen reflecteren op hun eigen handelen.

Wanneer deskundigheidsbevordering nodig is, zouden ib-ers en/of gedragsspecialisten deze kunnen verzorgen bij de overige teamleden. Een vorm van intervisie kan in overweging genomen worden, waarbij reflectie op eigen handelen centraal staat.

5.2.3 Externe time-out met onmiddellijke ingang (= ordemaatregel)

Een ernstig incident leidt tot een time-out met onmiddellijke ingang. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- In geval van een time-out wordt de leerling voor de rest van de dag de toegang tot de school ontzegd, nadat de ouders op de hoogte zijn gebracht. Deze

'afkoelingsperiode' is bedoeld om de rust te doen wederkeren of de emoties te laten bekoelen.

- Tenzij redelijke gronden zich daartegen verzetten worden ouders onmiddellijk gemotiveerd op de hoogte gebracht van het incident en de time-out door de directie.
- De ouders worden op school uitgenodigd voor een gesprek. Hierbij zijn de groepsleerkracht en een lid van de directie van de school aanwezig. Het doel van dit gesprek is om afspraken te maken, waardoor een goede terugkeer van de leerling gewaarborgd wordt.
- Van het incident en het gesprek met de ouders wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders voor gezien getekend en in het leerlingendossier opgeslagen.
- Het kan gebeuren dat het gesprek met ouders niet dezelfde dag kan plaatsvinden, waardoor er geen afspraken kunnen worden gemaakt. De leerling kan dan de volgende dag een interne time-out preventie krijgen (met eigen programma, niet in eigen groep, zie paragraaf 5.2.2).
Het bevoegd gezag kan in dat geval ook besluiten de leerling formeel te schorsen wanneer de ernst van het incident daartoe aanleiding geeft (paragraaf 5.3).
- De time-out maatregel kan alleen worden toegepast na goedkeuring door de directie van de school.
- De time-out maatregel wordt na toepassing schriftelijk gemeld aan het bevoegd gezag.
- Ook bij een volgend incident, of wanneer er sprake is van een zeer ernstig incident, kan worden overgegaan tot een formele schorsing (paragraaf 5.3).

5.2.4 Externe time-out voorziening

Als een plan van aanpak uiteindelijk niet heeft gewerkt, dan moet er een mogelijkheid zijn om de betrokken leerling een zinvolle opvang te geven in de vorm van een externe time-out voorziening.

Een externe time-out voorziening is gericht op een duurzame ondersteuningsverbetering.

De directeur onderzoekt de volgende mogelijkheden om de betreffende leerling tijdelijk buiten de eigen school op te vangen:

- Op een andere basisschool.
Mocht hieruit voortvloeien dat de gedragsproblematiek vermindert, dan kan overgegaan worden tot een definitieve plaatsing op de betreffende school.
- Bij De Loep, voorziening binnen het Expertisecentrum SBO van het Samenwerkingsverband, verbonden aan SBO De Kameleon te Papendrecht. Zie voor protocol en procedure voor plaatsing De Loep bijlage 5.
- Bij een instelling buiten het SWV (bijvoorbeeld 'Op de Rails', 'Herstart')

Een leerling komt alleen in aanmerking voor een externe time-out voorziening als de oorspronkelijke school kan aantonen, door middel van het dossier, dat er binnen de eigen school (tijdelijk) geen mogelijkheden zijn de leerling te handhaven of als er behoefte is aan externe observaties.

Ook kan er sprake zijn van tijdelijke opvang in het kader van in- en uitstroom bij:

- leerlingen die verhuizen en waar speciaal onderwijs voor nodig is, maar nog geen advisering heeft plaatsgevonden,
- leerlingen die wel zijn doorverwezen, maar nog niet geplaatst zijn of nog in onderzoek zijn.

In principe doen alle scholen (dus openbaar, bijzonder en speciaal (basis) onderwijs) mee aan het eventueel leveren van een time-out plaats. Plaatsing op een time-out school is afhankelijk van de aard van het probleem van de leerling (of school) en de gevraagde specifieke deskundigheid van de scholen. Daarnaast speelt de voorkeur van ouders voor een bepaalde denominatie natuurlijk een belangrijke rol.

5.2.5 Verantwoordelijkheden bij een externe time-out voorziening

Bij het realiseren van een externe time-out voorziening horen verschillende verantwoordelijkheden bij de verschillende partners (de oorspronkelijke school, de time-out school, gemeente i.c. de leerplichtambtenaar).

De leerling mag in afwachting van vervolgstappen tijdelijk lessen volgen op de 'time-out school'. De leerling blijft echter ingeschreven op de oude school. Naast de formele verantwoordelijkheid (vanwege het achterwege blijven van de formele uitschrijving) is de school waar het kind verblijft verantwoordelijk voor de voortgang van het onderwijs.

Er wordt een evenredig deel van de bijdrage van de rijksoverheid voor deze leerling overgeheveld naar de 'time-out school', indien dit een basisschool is binnen het samenwerkingsverband. In andere gevallen loopt de financiering via het samenwerkingsverband.

Daarnaast heeft het samenwerkingsverband zelf een time-outvoorziening ingericht (De Loep).

De leerplichtambtenaar geeft de directeur van de 'time-out school' toestemming om zo nodig het lesprogramma van de leerling aan te passen en hem/haar minder uren les te geven met een minimum van een ochtend of een middagprogramma per dag. Deze toestemming wordt gebaseerd op het plan van aanpak en alleen in overleg met de directeur, ouders en de leerplichtambtenaar toegepast.

5.3 Schorsing

Bij opeenvolging van meerdere incidenten of wanneer er sprake is van een zeer ernstig incident kan worden overgegaan tot formele schorsing.

Wanneer het bevoegd gezag besluit om een leerling te schorsen, dan betekent dit dat de leerling tijdelijk het recht op deelname aan het onderwijs wordt ontzegd. Schorsing kan worden gezien als een ultieme mogelijkheid voor de school om aan een leerling een waarschuwing te geven voor bepaald ontoelaatbaar gedrag. Er is pas sprake van schorsing indien een leerling voor ten minste één dag wordt uitgesloten van het recht op deelname aan het onderwijs.

Sinds de invoering van Passend Onderwijs is schorsing geregeld in de wet, in artikel 40c WPO en artikel 40a WEC. In deze artikelen is bepaald dat het bevoegd gezag met opgave van redenen een leerling voor een periode van ten hoogste één week kan schorsen.

Voorwaarden voor schorsing:

- Aan ouders en leerling is volgens het protocol 'schorsen en verwijderen' (bijlage 2) herhaaldelijk aangegeven dat het gedrag van de leerling ontoelaatbaar is, maar de situatie is desondanks niet verbeterd. De gedragsregels in het openbaar onderwijs zijn hiervoor leidend (bijlage 3)
- Het besluit van schorsing wordt door het bevoegd gezag schriftelijk aan ouders bekend gemaakt.
- In het schorsingsbesluit worden de redenen van schorsing, de ingangsdatum van de schorsing en de duur van de schorsing aangegeven. Daarnaast is een bezwaarclausule opgenomen, waarin staat vermeld dat ouders binnen zes weken na dagtekening een bezwaarschrift bij het bevoegd gezag kunnen indienen, wanneer zij het niet eens zijn met de inhoud van het besluit (bijlage 9).
- Indien mogelijk worden ouders door de directie van de school gehoord voorafgaand aan het schorsingsbesluit en anders direct na het schorsingsbesluit.
- De schorsingsdagen worden door de directie van de school gebruikt om met ouders in gesprek te gaan om de ernstige waarschuwing te onderstrepen en afspraken te maken over het vervolgtraject.
- In het gesprek worden de mogelijkheden en onmogelijkheden van de opvang van de leerling op de school aan de orde gesteld.

- Van de schorsing en het gesprek met de ouders wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders voor gezien getekend en opgenomen in het leerlingendossier.
Het wordt ter kennisgeving verstuurd aan: het bevoegd gezag, de leerplichtambtenaar en de Onderwijsinspectie.
- De duur van de schorsing zal in verhouding moeten zijn tot de aard en de ernst van de overtreding. Ook de voorgeschiedenis zal worden meegenomen in dit besluit.
- Duurt de schorsing langer dan één dag, dan stelt het bevoegd gezag de Onderwijsinspectie schriftelijk en met opgave van redenen van de schorsing in kennis.
- Bij schorsing blijft de onderwijskundige relatie met de leerling in tact. Dit betekent dat de school maatregelen dient te nemen om te voorkomen dat de geschorste leerling een onderwijsachterstand oploopt gedurende de periode van schorsing.

6.0 Inleiding

De verwijdering van een leerling is een zware maatregel, die een school niet lichtzinnig zal toepassen. Er is sprake van verwijdering, wanneer het bevoegd gezag de leerling niet langer ingeschreven wenst te hebben. De maatregel is geregeld in artikel 40 lid 11 WPO en artikel 40 lid 18 WEC.

6.1 Algemene uitgangspunten

Bevoegd gezag neemt besluit

Verwijdering is een ingrijpende maatregel, zowel voor de school als de leerling en diens ouders. Daarom beslist niet de directeur of de locatieleider over de verwijdering, maar het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag staat op een grotere afstand van de dagelijkse praktijk en kan de kwestie ook met die afstand beoordelen. Dit bevordert een zorgvuldige besluitvorming, iets waar de rechter, gezien de zwaarte van de maatregel, grote waarde aan hecht.

Belangenafweging

Verwijdering kan voor de leerling verstrekende gevolgen hebben. Hij verlaat een vertrouwde omgeving, er is een breuk in zijn ontwikkelingsproces en er bestaat het risico van een terugslag in zijn verdere ontwikkeling. Voor de rechter is het daarom van groot belang dat het verwijderingsbesluit aangeeft hoe het bevoegd gezag een afweging heeft gemaakt tussen het belang van de school bij verwijdering en het belang van de leerling om op school te blijven. Die belangen kunnen per geval verschillen.

6.2 Gronden voor verwijdering

Voor het bevoegd gezag openbaar onderwijs bestaan twee gronden om een leerling te verwijderen:

1. De school kan niet aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling voldoen.
2. Er is sprake van ernstig wangedrag van de leerling of de ouders.

6.2.1 *Ondersteuningsbehoefte*

Om te bepalen welke beslissingsruimte het bevoegd gezag heeft, is het van belang vast te stellen of:

- de leerling formeel thuishoort in of toelaatbaar is tot het speciaal (basis)onderwijs dan wel;
- de leerling formeel thuishoort in het regulier basisonderwijs.

Toelaatbaar tot speciaal (basis)onderwijs

Wanneer lopende de schoolloopbaan van een leerling blijkt dat de school niet aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling kan voldoen, zal het ondersteuningsteam van de school een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) voor S(B)O of een indicatie voor cluster 1 of 2 aanvragen. Wanneer de TLV of de indicatie wordt afgegeven zal vaak in samenspraak met de ouders en de nieuwe school een zorgvuldige overgang plaatsvinden.

Er kunnen echter de volgende problemen optreden:

- De ouders stemmen niet in met de overgang naar de speciale (basis)school. De overgang kan niet plaatsvinden, want de wet eist hun instemming. Indien de ouders voet bij stuk houden, kan het bevoegd gezag de formele verwijderingsprocedure in gang zetten op grond van handelingsverlegenheid van de school. Hierbij gelden dezelfde aspecten, zoals genoemd in paragraaf 1.5.2. Van belang is vooral dat deze afwegingsprocedure zorgvuldig is en dat adviezen deskundig, onafhankelijk en zoveel mogelijk eenduidig zijn. Bovendien moet de stem van de ouders voldoende worden gehoord.

- De speciale (basis)school wijst het verzoek om toelating van de leerling af. Gegeven de toelaatbaarheidsverklaring is de basisschool niet verplicht de leerling op de school te handhaven. De ouders kunnen bezwaar maken tegen de weigering of een andere speciale (basis)school om toelating verzoeken.

De leerling hoort formeel thuis in het reguliere basisonderwijs

Hierbij valt te denken aan de volgende situaties:

- Er zijn geen aanwijzingen dat de leerling thuishoort in het speciaal (basis)onderwijs.
- Het ondersteuningsteam van het samenwerkingsverband of de indicatiecommissie van het speciaal onderwijs heeft uitgesproken dat speciaal (basis)onderwijs niet noodzakelijk is. De leerling hoort dus thuis in het reguliere onderwijs.

In bovenstaande gevallen bezoekt het kind regulier basisonderwijs. De school kan echter van mening zijn dat zij niet de vereiste ondersteuning kan bieden (op basis van het schoolondersteuningsprofiel). De leerling kan niet op de huidige school blijven, een andere basisschool kan beter aan de ondersteuningsbehoefte voldoen.

6.2.2 Verwijdering wegens ernstig wangedrag

Van wangedrag kan in uiteenlopende situaties sprake zijn: (herhaaldelijk) schoolverzuim, overtreding van de schoolregels, agressief gedrag, bedreiging, vandalisme dan wel seksuele intimidatie. Verwijdering is een sanctie. Ook het wangedrag van ouders, zoals (herhaalde) intimidatie van leerkrachten, kan een reden zijn om een leerling te verwijderen.

Of het bevoegd gezag tot verwijdering kan overgaan hangt van de omstandigheden van het geval af. Er is geen algemene lijn. Het wangedrag moet in ieder geval ernstig zijn en bij herhaling vertoond zijn.

Procedureel is het volgende van groot belang:

- Er zijn gedragsregels hoe het bevoegd gezag met wangedrag omgaat en wanneer de grens voor verwijdering is bereikt (bijlage 3);
- (Lichtere) maatregelen ter voorkoming van herhaling hebben gefaald (schorsing, gedragsafspraken);
- De leerling/ouders is/zijn gewaarschuwd dat bij eerstvolgende herhaling tot verwijdering wordt overgegaan.

Wanneer de leerling (of zijn ouders) ondanks eerdere gedragsafspraken en ondanks een laatste waarschuwing zijn gedrag niet verbetert, kan het bevoegd gezag, afhankelijk van de overige omstandigheden tot verwijdering overgaan.

Een licht vergrijp kan door herhaling uitgroeien tot ernstig wangedrag. Daarnaast is wangedrag denkbaar waarbij onmiddellijke verwijdering is geboden, zonder de genoemde eerdere maatregelen of voorafgaande waarschuwing. Dit geldt alleen in zeer ernstige gevallen.

Voor de rechter is van groot belang dat het bevoegd gezag bij zijn besluit een afweging heeft gemaakt tussen het belang van de school bij verwijdering en het belang van de leerling om op de school te blijven. Dit geldt zeker wanneer de verwijdering plaatsvindt in de periode waarin besloten wordt over de overgang naar een volgende groep of naar het voortgezet onderwijs.

Voor de school kan van belang zijn dat zonder verwijdering de rust en de veiligheid op de school niet langer gegarandeerd kunnen worden.

In de verschillende stadia van de procedure zal de Onderwijsinspectie worden geraadpleegd. De rechter vindt het belangrijk dat deze heeft ingestemd met het voornemen tot verwijdering over te gaan.

Voordat besloten wordt tot verwijdering van de leerling moeten de ouders van de leerling gehoord worden.

Schoolreglement

Als een leerling niet weet wat de regels van de school zijn, kan de leerling niet op grond van overtreding van de regels worden verwijderd. Verwijdering wordt daarom gebaseerd op het schoolreglement dat regels en grenzen stelt aan het gedrag van leerlingen (en personeel) en aangeeft wanneer het bevoegd gezag sancties kan opleggen. Deze sancties worden omschreven, evenals de besluitvormingsprocedure. De rechter hecht hieraan. Verwijdering in afwijking van het beleid is niet onmogelijk, maar vergt een zwaardere motivatie.

Het schoolreglement is voor iedereen bekend door opname in de schoolgids van de school.

6.3 Procedure voor verwijdering

De onderstaande procedure gaat er nadrukkelijk vanuit dat het gestelde in voorgaande paragrafen in acht is genomen.

1. Meningsvorming

Het bevoegd gezag vraagt, alvorens tot verwijdering te besluiten, in ieder geval de mening van de betrokken groepsleerkracht, maar liefst die van het team en ook van de Inspectie van het Onderwijs. Geeft dit (vastgelegde) gesprek geen aanleiding een laatste keer te proberen de situatie op te lossen, dan wordt formeel tot verwijdering besloten en wordt de verwijderingsprocedure in gang gezet.

Voorgeschreven is dat er eerst wordt besloten tot een voornemen tot verwijdering en dat er daarna een besluit tot verwijdering wordt genomen. Het verdient aanbeveling om al wel het wettelijk verplichte onderwijskundig rapport over de leerling opgesteld te hebben.

2. Gesprek met de ouders

Het bevoegd gezag nodigt de ouders schriftelijk uit voor een gesprek waarin wordt gesproken over het voornemen van de school om over te gaan tot verwijdering. Het schoolbestuur en de ouders hebben in de voorgaande periode geregeld met elkaar gesproken. Door dit gesprek weten de ouders dat het bevoegd gezag niet langer bereid is de oplossing op de huidige school te zoeken en dat er een nieuwe fase in werking treedt die op verwijdering is gericht. Het voornemen wordt onderbouwd en er wordt aangegeven waarom het belang van de ouders en de leerling moet wijken voor het belang van de school. De reden en het doel van het gesprek worden aangegeven, maar ook de verdere procedure, zoals de mogelijkheden na de schriftelijke mededeling en na een definitief besluit daartegen bezwaren kenbaar te maken.

Het gesprek dient om van de ouders te vernemen wat zij van de voorgenomen verwijdering vinden. Het voornemen wordt zo nodig toegelicht. Er wordt een verslag gemaakt van het gesprek.

Dit gesprek is niet verplicht, maar draagt wel bij aan de zorgvuldigheid van het besluitvormingsproces.

3. Brief aan de ouders

Als het gesprek met de ouders het bestuur geen aanleiding geeft om van het voornemen af te zien, wordt dit schriftelijk en onderbouwd, met verwijzing naar het gesprek, aan ouders en bericht. De brief vermeldt ook de mogelijkheden om na de schriftelijke mededeling en het definitief besluit daartegen bezwaarschrift in te dienen bij het bevoegd gezag (bijlage 10). Het bestuur informeert ook het personeel.

4. Resultaatsverplichting

Voor alle grond van verwijdering geldt dat het bevoegd gezag slechts definitief tot verwijdering over kan gaan als een andere school bereid is de leerling toe te laten. Dit betekent dat het bevoegd gezag een resultaatsverplichting heeft en op zoek moet gaan naar een andere school voor de te verwijderen leerling. Daarbij worden alle scholen benaderd die op een redelijke afstand liggen van de eigen school, zonder de beperking van eigen denominatie of samenwerkingsverband.

Wanneer de leerling een bepaalde ondersteuningsbehoefte heeft, neemt het bevoegd

gezag contact op met het samenwerkingsverband.

Kan het bevoegd gezag geen andere school vinden, dan kan het bevoegd gezag het definitieve verwijderingsbesluit niet nemen. Dat kan pas als een andere school bereid is gevonden de leerling op te nemen. Het maakt daarbij niet uit of de ouders bereid zijn hun kind ook op die school in te schrijven.

5. Definitief verwijderingsbesluit

In het definitieve verwijderingsbesluit geeft het bevoegd gezag aan wat de grond voor verwijdering is. De reden voor verwijdering worden gemotiveerd in het verwijderingsbesluit. Daarbij wordt een afweging gemaakt tussen het belang van de school bij verwijdering en het belang van de leerling om op de school te blijven. Daarnaast staat in het verwijderingsbesluit welke school bereid is om de leerling toe te laten en wat de datum van verwijdering is. In het verwijderingsbesluit is ook een bezwaarclausule opgenomen, waarin staat vermeld dat als de ouders het er niet mee eens zijn, zij de mogelijkheid hebben om binnen zes weken na dagtekening van het besluit een bezwaarschrift in te dienen bij het bevoegd gezag (bijlage 10).

6. Bezwaarschriftprocedure

De bezwaarschriftprocedure heeft een relatie met de Klachtenregeling St. OPOPS, vastgesteld 29-08-2013. Stichting OPOPS is aangesloten bij de Stichting Onderwijsgeschillen.

Een bezwaar kan worden ingediend bij het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag zal de Landelijke Bezwarencommissie Schoolbestuurbeslissingen verzoeken advies uit te brengen over de gegrondheid van het bezwaar. Voordat het schoolbestuur op het bezwaar beslist, stelt het de ouders of andere belanghebbenden in de gelegenheid het bezwaar mondeling toe te lichten. Het bevoegd gezag neemt binnen vier weken een beslissing op het bezwaar.

Daarnaast kunnen ouders (gelijktijdig) het geschil voorleggen aan de Geschillencommissie Passend Onderwijs (GPO). Het GPO geeft binnen 10 weken een oordeel over het geschil. De commissie brengt een advies uit dat niet bindend is voor het schoolbestuur. Maar het advies weegt wel zwaar. Het bestuur moet schriftelijk aan de ouders en aan de Commissie meedelen wat er met het advies wordt gedaan. Als het advies van de Commissie niet wordt gevolgd moet daarbij de reden worden vermeld.

7. Gerechtelijke procedure na de bezwaarprocedure

Als de ouders het niet eens zijn met de beslissing op hun bezwaar, kunnen zij binnen zes weken in beroep gaan bij de rechtbank, sector bestuursrecht. De rechter zal dan oordelen of het besluit van het schoolbestuur in stand kan blijven of wordt vernietigd. Tegen het oordeel van de rechter kan dan nog in hoger beroep worden gegaan bij de Raad van State.

8. Spoedprocedure toelating OPOPS

Het belang van de ouders bij toelating van hun kind heeft veelal een spoedeisend karakter. De ouders willen binnen korte tijd zekerheid hebben over het al dan niet toelaten/verwijderen van hun kind. De Algemene Wet Bestuursrecht voorziet in een spoedprocedure. Op grond van het bepaalde artikel 8:81 van de Algemene Wet Bestuursrecht kan aan de voorzieningenrechter van de rechtbank te Dordrecht worden verzocht een voorlopige voorziening te treffen, indien onverwijlde spoed, gelet op de betrokken belangen, dat vereist. Dit kan tegelijk met het indienen van een bezwaar bij het schoolbestuur of beroep bij de rechtbank. Als de rechtbank vindt dat er sprake is van een spoedeisend belang en de kans aannemelijk acht dat de rechtbank het beroep gegrond zal verklaren, kan hij met zo'n voorziening de gevolgen van het schoolbestuur opschorten. De leerling mag dan niet worden verwijderd totdat de rechter in een eventuele vervolprocedure een definitief oordeel uitspreekt over de zaak. Het verzoek om een voorlopige voorziening moet gericht worden aan de voorzieningenrechter van de rechtbank te Dordrecht, sector Bestuursrecht, Postbus 7003, 3300GC, Dordrecht.

9. *College voor de Rechten van de Mens*

Als de ouders van mening zijn dat er bij de verwijdering sprake is van een verboden onderscheid kunnen zij een klacht indienen bij het College voor de Rechten van de Mens. Het zou dan kunnen gaan om verboden onderscheid op grond van handicap of chronische ziekte, van godsdienst of van ras. Het College geeft een niet-bindend oordeel, dat in veel gevallen wel wordt nagevolgd.